



Rafael Chirbes Foto Antonio De Benito

het vermogen tot liefde, de hypocrisie van een schoonzus die het hoog in de bol heeft vergiftigt de relaties, en het opportunisme waarmee de slachtoffers van de oorlog hun trots verbijten om, aanschurkend tegen de winnaars, hun deel van het herrijzende Spanje te verkrijgen, worden door Chirbes in Ana's woorden snijidend beschreven.

In vergelijking met de complexe lijnen in zijn latere romans is *Een fraai handschrift* een relatief simpele en rechtlijnige vertelling. Maar de subtiële manier waarmee Chirbes de berusting én verbittering van zijn hoofdperson met elkaar verweeft en de indrukwekkende wijze waarop hij Ana waardig, zonder vrij te zijn van zwakheden haar verhaal laat doen, maken deze korte roman tot een aangrijpend menselijk document.

GER GROOT

Zwijgen met haar zwager

Rafael Chirbes: Een fraai handschrift. Uit het Spaans vertaald door Eugenie Schoolderman. Menken Kasander & Wigman, 121 blz. € 18,50

Van de Spaanse schrijver Rafael Chirbes werden al eerder twee romans in het Nederlands vertaald. *De lange mars* beschreef de wordingsgeschiedenis van een vriendengroep die zich in de late jaren zestig tegen het regime van Franco keert. Met wortels in alle geografische uithoeken en alle lagen van de samenleving, verenigen zij zich in een gemeenschappelijke roekeloze hoop op een vrijere toekomst, die hen tenslotte in de cellen van de veiligheidsdienst zal brengen.

In *De val van Madrid* ruidde Chirbes deze *drive* naar de toekomst in voor een explosieve stilstand. De roman beschrijft, vanuit evenveel verschillende gezichtspunten en deels met dezelfde hoofdpersonen 19 november 1975, de dag voor Franco's dood. De hele samenleving lijkt de adem in te houden,

net zo in het onzekere van wat er zal komen als van wat het verleden uiteindelijk betekend zal blijken te hebben. Vorig jaar sloot Chirbes deze reeks voorlopig af met de roman *Los viejos amigos (Oude vrienden)*, waarin de blik naar het verleden wordt gericht. Het nieuwe Spanje is aangebroken, maar de vroegere kameraden die nu bijeenkomen kunnen slechts terugzien op onvervulde beloften en vervlogen hoop.

Terwijl de Nederlandse vertaling van dit boek nog even op zich laat wachten, wordt het gat nu gevuld met de uitgaaf van een van Chirbes' eerste romans, de monologische vertelling *Een fraai handschrift*. In het hele boek is de bejaarde Ana aan het woord, in wat aan het slot een lange uitleg blijkt te zijn van haar besluit het huis waarin zij haar hele leven heeft gewoond niet te verlaten. Een gerieflijke moderne etage zou volgens haar zoon, op wie zij inpraat, voor haar veel beter zijn, en terloops kan dan ook de waardevolle grond te gelde worden gemaakt.

Het is geen blijmoedig verhaal dat Ana vertelt. De Burgeroorlog – haar man na een korte hechtenis levenslang gedemoraliseerd, de zwager met wie zij zich in een onuitgesproken wederzijdse verliefdheid verbonden voelt, jarenlang opgesloten – vormt niet eens de ergste periode. De nasleep ervan is veel schrijnender. De armoede doodt

NRC 2-7-04